

TALOUS- JA HALLINTOYKSIKÖN LAUSUNTO

Valtuutettu Viliina Välimäki jätti valtuuston kokouksessa valtuustoaloitteen, jossa hän esittää, että Porissa selvitetään mahdollisuutta etäosallistumisen laajentamiseksi luottamuselinten kokouksissa ainakin lautakuntien, jaostojen, yhtiöiden sekä liikelaitosten osalta sekä muutetaan hallintosääntöä tämän mahdollistamiseksi.

Talous- ja hallintoyksikkö lausuu valtuustoaloitteesta seuraavaa:

Kuntalain 99 §:n muutos tuli voimaan 1.6.2021. Kyseisen pykälän mukaan

”Sähköinen kokous voidaan pitää käyttäen sellaista videoneuvottelua tai muuta soveltuvaa teknistä tiedonvälitystapaa, että:

- 1) kokouksen puheenjohtaja ja sihteeri voivat luotettavasti todentaa kokoukseen osallistuvat;
- 2) kokouksen puheenjohtaja voi johtaa kokousta 102 §:ssä tarkoitetulla tavalla; ja
- 3) kokoukseen osallistuva voi seurata kokouksen kulkua ja osallistua asioiden käsittelyyn.”

Muutos vastaa sisällöltään kuntalain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain 99 a §:ää, joka oli voimassa 31.5.2021 asti.

Pykälän mukaan sähköinen kokous voidaan pitää käyttäen sellaista videoneuvottelua tai muuta soveltuvaa teknistä tiedonvälitystapaa käyttäen, että pykälän 1–3 kohdassa säädetyt edellytykset täyttyvät.

Pykälän 1 kohdan mukaisesti kokouksen edellytyksenä on, että kokouksen puheenjohtaja ja sihteeri voivat luotettavasti todentaa kokoukseen osallistuvat. Pykälän 2 kohdan mukaisesti kokouksen puheenjohtajan tulee voida johtaa asioiden käsittelyä kuntalain 102 §:ssä tarkoitetulla tavalla. Puheenjohtajalla tulee siten olla mahdollisuus myös tarvittaessa pitää huolta järjestyksestä toimielimen kokouksessa sekä varmistua siitä, että kokoukseen osallistutaan soveliaasta paikasta. Pykälän 3 kohdan mukaan kokouksen edellytyksenä on, että kokoukseen osallistuva voisi seurata kokouksen kulkua ja osallistua asioiden käsittelyyn. Edellytyksestä esimerkiksi seuraa, että puheenjohtajan tulee välittömästi keskeyttää kokous, jos tekninen yhteys katkeaisi yhdenkin kokoukseen osallistuvan osalta siten, ettei hän pysty osallistumaan kokoukseen laissa tarkoitetulla tavalla. Kokous tulee tällöin keskeyttää siihen asti, kunnes yhteys saataisiin palautettua.

Jotta pykälässä säädetyt edellytykset käytännössä täyttyvät, kokouksessa tulee olla käytettävissä ääniyhteyden lisäksi kuvayhteys. Pykälä mahdollistaa sen, että kuvayhteyden ei tule välttämättä olla käytössä keskeytyksettä. Kuvayhteyttä tulee tarvittaessa pitää päällä esimerkiksi kokoukseen osallistuvia todennettaessa tai varmistettaessa kokoukseen osallistuminen soveliaasta paikasta. Kuvayhteys voi helpottaa myös kokouksessa puheenvuoroa pitävän puheen seuraamista.

Kaikilla kokoukseen osallistuvilla tulee olla yhdenvertaiset osallistumismahdollisuudet toimielimen kokoukseen. Periaatteen mukaiset yhdenvertaiset osallistumisoikeudet on mahdollista toteuttaa erilaisilla teknisillä ja tosiasiallisilla järjestelyillä. Tarpeelliset määräykset siitä, kuinka sähköiseen kokoukseen osallistumiseen tarvittavista teknisistä välineistä ja yhteyksistä käytännössä huolehditaan, on otettava kunnan hallintosääntöön.

Pykälä mahdollistaa edelleen täysin sähköiset kokoukset, joihin kaikki kokoukseen osallistuvat osallistuisivat teknisen tiedonvälitystavan avulla valitsemastaan paikasta. Lisäksi mahdollisia ovat edelleen sähköiset kokoukset (ns. hybridikokoukset), joihin osa osallistujista osallistuu varsinaiselta kokouspaikalta ja osa teknisen tiedonvälitystavan avulla valitsemastaan paikasta. Toimielimen puheenjohtaja tulee antaa hallintosäännön määräysten mukaisesti kokouskutsun, josta olisi muun

ohella käytävä ilmi, onko edellä kuvattu toimintamalli mahdollinen vai onko kokous täysin sähköinen.

Sähköisessä kokouksessa tulee kuntalain 98 §:n 2 momentin mukaisesti huolehtia tietoturvallisuudesta ja salassa pidettävän tiedon käsittelyyn liittyvistä velvoitteista.

Porin kaupungin hallintosäätö mahdollistaa sähköiset kokoukset sekä valtuuston että muiden toimielinten osalta. Hallintosäännön 99 § ja 134 § kuitenkin koskevat tiukasti tulkiten vain kokonaan sähköistä kokousta, minkä takia muotovirheiden välttämiseksi hallintosäätöä on syytä muuttaa, jos ns. hybridikokoukset otetaan käyttöön. Hallintosäännössä olisi syytä myös linjata, että kokouksiin voi osallistua vain kaupungin ylläpitämillä laitteilla, jotta tietoturva saadaan toteutettua lain edellyttämällä tavalla.

Talous- ja hallintoyksikkö pitää hybridikokousten käyttöön ottamista kannatettavana ajatuksena. Kuten Välimäen valtuustoaloitteessa todetaan, etäosallistuminen kokouksiin mahdollistaa luottamushenkilöiden työ- ja muun elämän yhteensovittamisen luottamustoimen hoitamisen kanssa ja tuo säästöjä mm. matkakustannusten osalta kaupungille.

Tällä hetkellä puutteena on kuitenkin se, että kaupungin kokoustiloissa ei ole käytössä sellaista tekniikkaa, jolla saataisiin kuvattua paikalla olevat osallistujat siten, että heidän ei nimenhuudon ja puheenvuoronsa ajaksi tarvitse kirjautua itse Teamsiin sekä avata tietokoneensa kameraa ja mikrofonia. Nyt käytössä olevilla jabloilla ääni saadaan kuuluviin myös etäosallistujille, mutta kameroita ei vielä ole kokoustiloissa käytössä. Jos hybridikokoukset otetaan käyttöön, täytyy kameroita hankkia, jotta kokous läsnä olevien henkilöiden osalta saadaan sujumaan ilman, että heidän itse tarvitsee kirjautua teamsiin. Kamerat ovat lopulta pieni kuluerä asiassa.

Etäkokouksista tippumisia esiintyi jonkin verran, kun koronapandemian takia kaikki toimielimet kokoontuivat sähköisesti. Nämä tippumiset pidensivät joitakin kokouksia. Lopulta ongelmia esiintyi kuitenkin hyvin vähän kokousten määrään nähden. Nimenhuuto lisäsi kokouksen pituutta vain minuutteja.

Edellä mainituin perustein talous- ja hallintoyksikkö puoltaa etäosallistumisen mahdollistamista kaikissa muissa toimielimissä kuin valtuustossa. Valtuuston osalta kokousten on syytä olla joko kokonaan lähitai sähköisiä kokouksia, jotta kokousten julkisuus saadaan toteutettua parhaalla mahdollisella tavalla.

Porissa 31.1.2022

Tuomas Hatanpää, talous- ja hallintojohtaja,
talous- ja hallintoyksikkö, konsernipalvelut